
Leger er godt beskyttet av lovgivers intensjon!

KOMMENTAR

SINA ØYRI

sina.f.oyri@uis.no

Sina Øyri er postdoktor, jurist og PhD i helse og medisin, SHARE Center for Resilience in Healthcare, Universitetet i Stavanger.

Forfatteren har ikke oppgitt noen interessekonflikter.

Debatten om pasientskader, ansvar og erstatning er interessant. Imidlertid unngår advokatene Jerstad og Haukalid et par av lovgivers hensyn når de helt til slutt argumenterer for at legene Randsborg og Bukholm ikke helt skjønner hva som juridisk dekkes av den regulære erstatningsretten versus pasientskadeordningen [\(1, 2\)](#).

Jerstad og Haukalid avslutter sitt innlegg med å hekte problemstillingen om helsepersonells personlige erstatningsansvar etter skadeerstatningslovens skyldkrav om forsett eller grov uaktsomhet, på argumentet om å anmelde «inkompetente leger som påfører pasientene unødvendige skader» [\(1\)](#). Utsagnet er både flåsete og upresist, all den tid en pasientskade alltid vil oppleves som «unødvendig». I tillegg er vurderingen av legers kompetanse og kvalifikasjoner knyttet til det aktuelle inngrepet eller behandling, til dels en skjønnsmessig vurdering. Dette burde Jerstad og Haukalid være kjent med. Det vil ytterst sjelden være snakk om en villet og intensjonal skadehandling i pasientskadesaker.

I de opprinnelige forarbeidene til pasientskadeloven, Ot.prp. nr. 31 (1998 - 99) om lov om erstatning ved pasientskader (pasientskadeloven), samt i Ot.prp. nr. 103 (2005 - 2006) som behandlet «Enkelte særskilte spørsmål vedrørende ansvars plassering mv.» drøftes både adgangen til å fremme erstatningskrav mot andre enn Norsk pasientskadeerstatning, samt lemping av ansvaret knyttet til den enkelte lege [\(3, 4\)](#). Det er tydelig at lovgiver både under pasientskadelovens tilblivelse og i påfølgende endringer har vært oppmerksomme på risikoen for at helsepersonell blir sittende med personlig ansvar for det totale erstatningsbeløp dersom skadelidte velger å fremme krav direkte mot helsepersonellet. Lovgiver har trolig aldri hatt som intensjon at

pasientskadelovens § 4 tredje ledd første punktum skal være noe annet for pasienter eller pårørende enn formell «sikkerhetsventil», selv om loven åpner for at det kan gjøres gjeldende erstatningskrav mot andre enn Norsk pasientskadeerstatning for det som gjelder oppreisning (jf. skadeserstatningsloven § 3 - 5) (5).

Departementet viste til 1998 - 1999 utvalgets forslag om å innskrenke adgangen til å fremme erstatningskrav etter den alminnelige erstatningsretten, delvis begrunnet i at immunitet kunne virke tillitsskapende. Likevel beholdt man den generelle regelen om at enhver skal være erstatningsansvarlig for sin egen uaktsomhet fordi, og dette er viktig, prinsippet ikke hadde «voldt spesielle problemer på dette området» (3). Departementet bekreftet denne holdningen også i 2005 - 2006 med å presisere at «slike direkte søksmål er ikke vanlige, og må antas å være enda mindre aktuelt der skadevolder ikke har ansvarsforsikring» (4).

Noe av hensikten med Norsk pasientskadeerstatning er altså å ansvarspulverisere på vegne av helsepersonellet, fordi helsepersonell opptrer på vegne av det offentlige. Derfor belastes arbeidsgiver gjennom plikt til å yte tilskudd til Norsk Pasientskadeerstatning for å dekke erstatning for pasientskader, samt tegne forsikring av ansvar for pasientskade (jf. passkl §§ 7, 8, 8a) (6). Som om ikke dette var nok, kan helsepersonell ved et eventuelt sivilt erstatningssøksmål, fremme krav om lemping, og slik sett likevel «gå klar» av kravet om oppreisning. Det er godt mulig at legene Randsborg og Bukholm ikke helt har skjønnet forskjellene mellom ansvarskravene i den regulære erstatningsretten versus pasientskadeordningen, men advokatene Jerstad og Haukalid burde hvert fall være kjent med kompleksiteten i disse juridiske pasientsikkerhetsproblemstillingene.

REFERENCES

1. Jerstad CA, Haukalid C. Feilbehandling må medføre personlig ansvar. Tidsskr Nor Legeforen 2023; 143. doi: 10.4045/tidsskr.23.0029. [CrossRef]
2. Randsborg PH, Bukholm IRK. Vern om ordningen med pasientskadeerstatning. Tidsskr Nor Legeforen 2023; 143: 30–2.
3. Ot.prp. nr. 31 (1998-99). Om lov om erstatning ved pasientskader (pasientskadeloven). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-31-1998-99/id159611/> Lest 01.02.2023
4. Ot.prp. nr. 103 (2005-2006). Om lov om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven) m.m. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-103-2005-2006/id190808/> Lest 01.02.2023
5. LOV-1969-06-13-26. Lov om skadeserstatning (skadeserstatningsloven). Kap III. Erstatning for skade på person, for andre personlige krenkinger m.m. og for tap av forsørger. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1969-06-13-26> Lest 01.02.2023

6. LOV-2001-06-15-53. Lov om erstatning ved pasientskader mv.
(pasientskadeloven). Kap II. De ansvarlige.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2001-06-15-53> Lest 01.02.2023

Publisert: 13. mars 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0133

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2025 Lastet ned fra tidsskriftet.no 22. desember 2025.